

Az ÓMS. *byuntelen* szaváról.* Az ismeretlen eredetű *bűn* szó és származékai a régiségben *bűn*, *bín* alakban szerepelnek (HB. *bunet* stb.), egyetlen kivétellel: az Ómagyar Mária-siralom *byuntelen* írású szavának tövében az *ü* vagy *i* magánhangzó helyett *ü*kettőshangzóval találkozunk, amely esetleg heteroszillabikusan (*i-ü*) volna ejtendő a ritmus kedvéért, mint BENKŐ LORÁND megjegyzi (ÁrpSzöv. 121).

Mínthogy a régiségben szókezdő zárt szótagban nem szerepelnek kettőshangzók, ez az alak hangtanilag is egyedülálló. Legegyszerűbben talán íráshibaként magyarázható. A kódexben szereplő siralomszöveg általánosan elfogadott vélemény szerint nem a szerző keze írása, hanem a scriptor vagy előszóából ismerte a mintegy fél évszázaddal korábban keletkezett fordítást, vagy (ami valószínűbb) régebbi kéziratról másolta. Ha tekintetbe vesszük, hogy a szövegben több íráshiba van, és a korabeli félkurzív gótikusban (éppúgy, mint a következő basztardában) éppen az *n* és az *u* gyakran alig különböztethető meg egymástól, egy **bynutelen* írású szóban könnyűszerrel felcserélhette a két egymás melletti betűt akár a kódex scriptora, akár valamelyik elődje. Erre mutat a **válnum* helyetti *ualmun* íráshiba is.

A *bínü* alak meglétét szóvégi magánhangzóval a Königsbergi Töredék *bínüt* tárgyesete is bizonyítja. Ugyanígy megvan a szóvégi *-ü* a szövegben a *thuruth* [tűrüt] 'tört' szóban. Ezzel az olvasattal a ritmus is helyreáll: a *türvéntelen* négy szótagos rím��ónak pontosan megfelel a *bínütelen* alak.

Hasonló íráshibát feltételezhetünk a ritmus alapján a *wirud hioill* négy szótagosnak mutatkozó felsorban, ahol három szótagos **virüd hull* olvasatú ütemnek kell állnia, és a *hull* alakot bizonyítja fentebb a *werud hullothya* írású szókapcsolat. Ugyanígy helyreáll a ritmus a scriptor által is javított *qui sumha nym (kyul) hyul* sorban a **hül* olvasat esetében, a *therthetyk kyul* rímelő sor 3 + 2 szótagos ütemezésének megfelelően.

VEKERDY JÓZSEF

* Vízkelety Andrásnak tartozom köszönettel tanácsaiért.